

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ HALİNDE TEBLİGAT

ADRES KAVRAMI

Adres, bir kişinin oturduğu veya çalıştığı yeri göstermeye yarayan bilgilerin tamamı olarak tanımlanabilir¹.

Yerleşim yeri meskenden farklı olarak, yerleşme niyetiyle bir yerde kalmayı ifade ettiğinden süreklilik içermektedir. Mesken ise yerleşme niyeti olmadan bir kimsenin geçici olarak kaldığı yerdir. Yerleşim yeri kişinin yer ile olan hukuki bağını ifade etmekte ve teklik prensibine tabiyken; mesken kişinin yer ile olan fiili bağını ifade etmekte ve kişinin birden çok meskeni olabilmektedir. Mutad mesken, kişinin gerçek hayat ilişkilerini sürdürdüğü ve fiilen oturduğu yerdir. Mutad mesken, yerleşme niyetini içermezken, meskene göre kişi ile yer arasında daha sıkı bir bağ içermektedir. Mesken, mutad meskenden asgari bir süreyle ve sosyal bütünleşme amacının olmamasından dolayı ayrılmaktadır².

Tebliğat hukukunda adres kavramına geniş bir anlam yüklenmiş olup, bu kavram yerleşim yeri, mesken ve işyerini de kapsamaktadır.

ADRES BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre, adres bildirim zorunluluğu vardır. Buna göre, kişilerin nüfus müdürlüklerine giderek adreslerini yazılı şekilde ettikleri beyan esas alınacaktır. Bildirim, nüfus müdürlüklerine ve dış temsilciliklere adres beyan formuyla yapılır.

50 nci maddede sayılan adres beyanı ile yükümlü kişi ve kurumlar yerleşim yeri adreslerine ilişkin değişiklikleri yirmi iş günü içinde ilçe nüfus müdürlüklerine bildirmekle yükümlüdür. Ancak yerleşim yeri adresine dayalı hizmet almak üzere herhangi bir resmî kuruma yapılan müracaatlarda adres değişikliğine ilişkin beyan, ilgilisi tarafından adres beyan formuna işlenerek nüfus müdürlüğüne gönderilmek üzere ilgili kuruma teslim edilebilir³.

TEBLİGATIN YAPILACAĞI ADRES

Adres kavramı Tebliğat Kanunu m.9/b.1'den de anlaşılacağı üzere geniş olup, "ikametgah (yerleşim yeri)", "işyeri" ve "mesken" kavramlarını kapsar. Tebliğat, muhatabın bilinen bu adreslerinden herhangi birisinde yapılabilir⁴.

BİLİNEREN SON ADRESE TEBLİGAT

Tebliğat Kanunu m. 10'a göre, "Tebliğat, tebliğ yapılacak şahsa, bilinen en son adresinde yapılır." (Aynı yönde bkz. Teb. K. Yön. m. 16/I, c. 1). Tebliğat Kanunu'nda tebliğatın yapılacağı yer kural olarak, muhatabın bilinen en son adresi olarak kabul edilmiştir. Teb. K. Yön. m. 16, c. 2'de bilinen en son adresin tespitinde tebliğ isteyeninin beyanının, muhatabın veya

¹ Timuçin MUŞUL, Tebliğat Hukuku, Ankara 2016, s. 132

² <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/viewFile/5000207204/5000175947>

³ 5490 s. Nüfus Hizmetleri Kanunu, madde 51.

⁴ Timuçin MUŞUL, Tebliğat Hukuku, Ankara 2016, s. 132

diğer ilgililerin bildirimlerinin veya mevcut belgelerin esas alınacağı ifade edilmiştir⁵. Muhatabın bilinen en son adresi olarak yukarıda bahsetmiş olduğumuz yerleşim yerinde, meskende veya iş yerinde tebligat yapılabilir⁶.

BİLİNEREN SON ADRESE TEBLİĞİN İSTİSNASI

Bilinen en son adres dışında tebligatın yapılabilmesi, ancak muhatabın [kendine tebligat yapılacak kişi, vekil (noterlikten vekalet verilen baroya kayıtlı avukat), kanuni temsilci (veli vasi)] başvurması veya kabul etmesi halinde mümkün olabilir (Teb.K m.10/3).

Bilinen en son adresin dışında, başvurma veya kabul şartıyla tebligatın yapılabilmesi sadece, muhatap içindir. Muhatap adına adli tebligatı kabule kanunen yetkili olan şahıslar (Teb.K m.13, 14, 16, 17, 18) ise, muhatabın bilinen en son adresi dışında tebligatın yapılmasını talep edemeyecekleri gibi, yapılmak istenen böyle bir tebligatı kabul de edemezler. Aksi halde, usulsüz tebliğ (Teb.K m.32) söz konusu olur⁷.

ADRES KAYIT SİSTEMİNDE BULUNAN ADRESE TEBLİGAT

Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya bu adreste tebligat yapılamaması (mesela, tebliğ evrakının bila tebliğ iade edilmesi halinde); Teb. K m.10/2 uyarınca tebliğ çıkaran merci tarafından muhatabın adrese dayalı kayıt sisteminde yerleşim yeri (ikametgah) adresinin (MERNİS adresinin) olup olmadığına araştırılması ve adres var ise bilinen en son adres olarak kabul edilen bu adrese tebligatın çıkarılması gerekir. Başkaca adres araştırılması yapılmaz (Teb.K m.10/2; Teb.Yön m.16/2)⁸.

VEKİL VASITASIYLA TAKİP EDİLEN İŞLERDE TEBLİGAT

Vekil vasıtasıyla takip edilen davalarda vekilin (Teb.K m.11/f.1,cüm.l; Av.K m.41 ve HMK m.71, m.73, m.81, m.83) adresine tebliğe çıkarılan tebliğ evrakının bila tebliğ iadesi halinde; Yargıtay, hemen Teb.K m.3S/2'ye göre tebliğ yapılmayıp, avukat olan vekilin kayıtlı olduğu barodan adresinin sorulup araştırılarak bilinen en son adresine tebliğ yapılması gerektiğine karar vermiştir⁹.

MUHATABIN ADRESTE BULUNMAMASI

Muhatabın adresinde, muhatap ya da muhatap adına tebligatın yapılabileceği kişilerden kimse bulunamazsa tebliğ memuru, adreste bulunmama sebebini komşu, yönetici, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclis üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması ve imzadan çekinmeleri halinde de bu durumu yazarak imzalaması gerekmektedir (Teb. K. Yön. m. 30/I). Muhatabın adresinde kimsenin bulunmadığı ve muhatabın adreste geçici olarak bulunmadığı etrafa sorularak

⁵ <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/viewFile/5000207204/5000175947>

⁶ Timuçin MUŞUL, Tebligat, s. 132. Yurtdışında işçi olarak çalışanlara tebligat Türkiye'de son oturdukları yerde ya da anne babasının adresinde değil, yurt dışında tebligatın yapılacağı esasa göre yapılacaktır. Bkz. Kuru, a.g.e., s. 5519.

⁷ Timuçin MUŞUL, Tebligat Hukuku, Ankara 2016, s. 146

⁸ Timuçin MUŞUL, Tebligat Hukuku, Ankara 2016, s. 133

⁹ Timuçin MUŞUL, Tebligat Hukuku, Ankara 2016, s. 144

öğrenildiğinde, evrakın merciye iade edilmemesi gerekmektedir. Bu durumunda tebliğ memuru, tebligat evrakını o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine ya da zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim etmeli ve teslim alanın adresini içeren ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmalıdır. Adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini en yakın komşulardan birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir. Bu şekilde ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih tebellüğ tarihi sayılmaktadır (Teb. K. m. 21/I).

Muhatap adreste sürekli olarak bulunmamaktaysa tebliğ memuru adreste bulunmama sebebini komşu, yönetici, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclis üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması ve imzadan çekinmeleri halinde de bu durumu yazarak imzalaması gerekmektedir (Teb. K. Yön. m. 30/I). Muhatap ölmüşse, gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmışsa ve yeni adresi de tebliğ memurunca tespit edilememişse tebligat evrakı tebliğ çıkaran merciye geri gönderilir (Teb. K. Yön. m. 30/II). Tebligat evrakına bu durum açıkça yazılmalıdır. Tebliğ memuru, muhatabın yeni adresini tespit etmişse tebliğ evrakının yeni adrese tebliğ edilmesi gerekmektedir. Yeni adres tebliğ mazbatasındaki mahsus yerine ve tebliğ evrakındaki adresin bulunduğu tarafa yazılır. Yeni adres tebliğ memurunun tevzi bölgesi dahilinde bulunuyorsa tebligat o adrese yapılmalıdır. Şayet adres aynı PTT merkezinin diğer bir tevzi bölgesinde yer alıyorsa veya başka bir PTT merkezinin tevzi bölgesinde bulunuyorsa tebliğ evrakı, yeni adrese tebligatın yapılması için memur tarafından bağlı olduğu merkeze iade olunur (Teb. K. Yön. m. 30/son)¹⁰.

ADRES KAYIT SİSTEMİNDE BİR ADRES BULUNMAMASI

Teb. K. m. 28’de adresi meçhul olanlara tebligatın ilan edilmiş olduğu ifade edilmiştir. 28. maddenin öncesinde yer alan maddelere göre tebligat yapılamayan ve ikametgahı, meskeni veya işyeri de bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılmaktadır (Teb. K. m. 28). Muhatabın en son bilinen adresi yoksa, MERNİS’te de adresi bulunmuyorsa ve Teb. K. m. 28/3’e ve Teb. K. Yön. m. 48/1-2’ye göre yapılan araştırma neticesinde de bir adres bulunamazsa muhatabın adresi meçhul sayılmaktadır. Bu durumda, ilan tebligatı yapılacaktır¹¹.

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ HALİNDE TEBLİGAT

Teb. K. m. 35/I’de (Teb. K. Yön. m. 57/I) adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyeti düzenlenmiştir. Maddeye göre, kendisine veya adresine kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan kimse, adresini değiştirdiği takdirde yenisini hemen tebligatı yaptırmış olan merciye bildirmek zorundadır. Düzenlemeden anlaşıldığı üzere, adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyetinden bahsedebilmek için öncesinde muhataba geçerli bir tebligatın yapılmış olması gerekmektedir. Adres değiştirmenin bildirilmesi mecburiyetine uyulduğu takdirde, sonraki tebliğler artık gösterilen adrese yapılacaktır.

Avukatın adres bildirme mecburiyetine ilişkin Avukatlık Kanunu’nda düzenleme mevcuttur. Av. K. m. 43/3’e göre: “Bürosunu veya konutunu değiştiren avukat yenilerinin adreslerini bir hafta içinde baroya bildirmek zorundadır.” Bu düzenleme baroya yapılacak

¹⁰ <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/viewFile/5000207204/5000175947>

¹¹ <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/viewFile/5000207204/5000175947>

bildirim içindir. Avukatın tebliğ merciine adresini bildirme mecburiyetine, Teb. K. m. 11/1, 35'ten ulaşabiliriz. Nitekim, Teb. K. m. 11/1'e göre, "Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır" ve 11/2'ye göre, "Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır". Bu bakımdan, bürosunun adresini değiştiren avukat, yeni adresini baroya bir hafta içinde bildirmelidir. Öncesinde tebligat yapılmış bir dava veya takip söz konusuysa, tebliği çıkararak merciiye de yeni adresini bildirmelidir¹².

İŞ KANUNUNA GÖRE TEBLİGAT

İş kanununun 109. maddesine göre; "Bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılması gerekir. Bildirim yapılan kişi bunu imzalamazsa, durum o yerde tutanakla tespit edilir. Ancak 7201 sayılı kanun kapsamına giren tebligat anılan kanun hükmüne göre yapılır."

109. maddenin açık hükmü iş usul hukukunda 7201 sayılı yasadaki belirlenen usuldeki tebligatın yanı sıra, bildirimlerin yazılı olması gerektiğine dayanarak ikinci bir bildirim (Tebliğat) yolunu da benimsediğini söylemek mümkündür.

7201 sayılı kanunun birinci maddesine göre "Kazai merciler, umumi ve mülhak bütçeli daireler, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri barolar ve noterler tarafından yapılacak bilcümle tebligat bu kanun hükümleri dairesinde posta, telgraf ve telefon işletmesi vasıtasıyla yapılır." Bu nedenle, bu maddede sayılan kişi ve kuruluşlarca yapılacak bildirim (tebliğat) Tebliğat Kanununa tabidir.

Buna göre, tebliğatın yapıldığı ancak İş K. md. 109 çerçevesinde ispat olunabilir. Tanıkla ispat yolu kapalıdır. Fakat ikrar ve yemin gibi kesin delillere dayanılabilir.

Kendisine tebliğ yapılacak kişi adresinde bulunmazsa tebliğ kendisi ile birlikte oturan ailesi üyelerinden veya hizmetçilerden birine yapılır.

SONUÇ

Tebliğat Kanununun 35 inci maddesine göre tebliğat yapılabilmesi için, daha önce aynı adreste muhataba usulüne uygun tebliğat yapılması, aynı adrese sonra gönderilen tebliğatların tebliğ edilememesi ve muhatabın adres kayıt sisteminde mernis adresinin bulunmaması gerekir. Bu durumda, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi, tebliğ tarihi sayılır.

¹² <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/viewFile/5000207204/5000175947>